

Rekommendation om det historiska urbana landskapet

ANTAGEN AV UNESCOS GENERALKONFERENS DEN 10 NOVEMBER 2011

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

unesco.se

Svenska Unescorådet
Swedish National
Commission for UNESCO

Svenska Unescorådets skriftserie, nr 1/2013

Unesco

Unesco är Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation. Unescos mål är att bidra till fred och säkerhet genom internationellt samarbete inom dessa ansvarsområden. Unesco grundades år 1945, har 195 medlemsländer och sekretariat i Paris. Sverige blev medlem år 1951. Mer information om Unesco: www.unesco.org

Svenska Unescorådet

Svenska Unescorådet ger råd till den svenska regeringen när det gäller Unesco, främjar Unescos verksamhet samt informerar i Sverige om Unesco.

Mer information om Svenska Unescorådet: www.unesco.se

Innehåll

Förord	5
Ingress	9
Inledning	12
I. Definition	13
II. Utmaningar och möjligheter för det historiska urbana landskapet	15
III. Principer	17
IV. Verktyg	19
V. Kunskapsuppbyggnad, forskning, information och kommunikation	20
VI. Internationell samverkan	21
Bilaga, ordlista med definitioner	23

Förord

Unescos rekommendation om det historiska urbana landskapet (Unesco Recommendation on the Historic Urban Landscape) slår fast att det urbana kulturarvet är en grundläggande resurs i en hållbar samhällsutveckling. En hållbar utveckling är att ta tillvara befintliga resurser och innefattar ett aktivt skydd av kulturarvet. En hållbar förvaltning av detta är en nödvändig förutsättning för utveckling. Kulturarvet är ett vittnesbörd om mänsklighetens strävan och ambitioner genom tiderna och hur det samhälle vi lever i har formats. Det ger platsen dess identitet och är en resurs för att förbättra livskvaliteten och främja ekonomisk utveckling och social sammanhållning. Rekommendationen är ett tydligt budskap till medlemsländerna och samhällsutvecklingens alla aktörer och intressenter.

Städerna växer kraftigt över hela världen och blir allt viktigare som tillväxtmotorer och centra för innovation och kreativitet. Med den snabba urbaniseringen följer ett starkt förändringstryck. Detta medför nya påfrestningar och innebär både möjligheter och hot.

I denna föränderliga värld vill rekommendationen bidra till en balanserad utveckling som tar tillvara de befintliga värdena – erbjuda allmänna principer, riktlinjer och vägledning för att möta hoten och ge generella verktyg för att hantera fysisk och social omvandling. Den vill stödja samhällena i deras strävan efter utveckling och anpassning till dagens förhållanden samtidigt som de karaktärsdrag och värden som är förknippade med platsens

historia, kollektiva minne och miljö bibehålls. Den vill bevara kvaliteterna i människors miljö och främja social och funktionell mångfald.

Synen på kulturarvet och hur det förvaltas har också utvecklats i det internationella samarbetet. Idag används landskapsbegreppet alltmer för ett vidgat synsätt också på stadens historiska värden – det historiska urbana landskapet. Det handlar om helheten, samspelen mellan olika komponenter och att se staden, byggnadsverken och förhållandena på platsen i sitt större sammanhang, men också om föränderlighet och det långa perspektivet.

Det är det fysiska naturlandskapet i botten och det byggda landskapet med alla dess element, som det har vuxit fram genom tiderna, och innefattar staden med dess omgivning. Vi har mönster och strukturer, rumslig organisation och markanvändning, inslag av öppna rum, parker och grönska. Men det är också landskap i överförd och bildlig bemärkelse, som det sociala, kulturella och ekonomiska landskapet, historiska sammanhang, verksamheter och processer och det mentala landskapet med upplevelsen av miljön och möjligheten att uppfatta och förstå. Här ingår likaså immateriella värden som traditioner, föreställningar, olika sociala och kulturella aktiviteter och gammalt hantverkskunnande. En viktig aspekt i hanteringen och förändringsprocessen är det visuella landskapet och stadsbildafrågorna.

Städerna måste utvecklas, men på ett balanserat sätt som tar tillvara de befintliga värdena. Det gäller att utgå från den enskilda staden och platsens förutsättningar och identitet – platsens själ – och att nytillskott anpassas på ett harmoniskt sätt. Kulturarvsfrågorna måste därför finnas med som en integrerad del i hela processen. Det är en huvudpunkt i rekommendationen. Det krävs underlag med dokumentation och analys av platsens värden, en presentation som skapar förståelse, kontinuerlig uppföljning av utvecklingen, fortlöpande medverkan i diskussion, kulturhistorisk konsekvensanalys.

Rekommendationen ställer krav på beslutsfattare nationellt,

regionalt och lokalt – på ökat samarbete mellan alla olika nivåer och intressenter och stärkt medborgarinflytande. Satsningar behövs på kunskapsuppbyggnad och forskning, särskilt om de övergripande kulturvärdena och värdeanalysen.

Dessa tankar är inte nya för svensk samhällsplanering, men sammanfattas på ett sätt som ger ökad tydlighet och tyngd. I Sverige har vi ett regelsystem och samverkansformer som ger goda förutsättningar att ta tillvara de samlade natur- och kulturvärdena och utveckla städerna på ett hänsynsfullt sätt. Men rekommendationen visar på förbättringar på flera punkter – helhetsperspektivet för bättre förståelse av värden och bedömning av konsekvenser och för en långsiktighet i planeringen som ser till hela staden och sammanhanget mellan dess delar, inte bara styckevis hopkomna partier. Det är också behovet av fördjupad kunskap, uppföljning av förändringar, utvecklade former för analys, presentation och konsekvensbedömning. Att kulturarvsfrågorna finns med som en integrerad del genom hela planprocessen. Och att vi verkligen lyssnar på människorna.

Nils Ahlberg

fil.dr

ordförande ICOMOS Sverige

Språkanmärkning

I tidigare internationella texter har "conservation" oftast översatts till svenska med "bevara" men idag är en vanligare term "ta tillvara," i översättningen av detta dokument har vi valt att använda båda de svenska begreppen när det engelska originalet är "conservation". Men ibland kan det också innebära själva verksamheten och översätts då med "kulturmiljövård" eller "kulturvård". När det gäller "heritage" används framför allt det vidare begreppet "kulturarv" även om "kulturmiljö" också förekommer.

Ingress – Rekommendation om det historiska urbana landskapet

Generalkonferensen,

som anser att historiska urbana områden är bland de rikaste och mest mångfacetterade uttrycken för vårt gemensamma kulturarv, formade av generationer och som utgör ett grundläggande vittnesbörd om mänsklighetens strävan och ambitioner över tid och rum,

som också anser att det urbana kulturarvet är en social, kulturell och ekonomisk tillgång för mänskligheten, uppbyggd av historiska lager av värden som skapats av en följd av äldre och nutida kulturer och av samlade traditioner och erfarenheter – värden erkända som sådana i sin mångfald,

som vidare beaktar att urbaniseringen idag sker snabbare än någonsin tidigare i mänsklighetens historia och att detta runt om i världen leder till socioekonomisk förändring och tillväxt, vilket bör tas tillvara lokalt, nationellt, regionalt och internationellt,

som erkänner att levande städer är dynamiska,

som emellertid konstaterar att en snabb och ofta okontrollerad utveckling omdanar urbana områden och deras omgivningar, vilket kan leda till att det urbana kulturarvet splittras och förfaller med långtgående effekter på lokalsamhällets värden globalt,

som därför anser att, för att främja skyddet av natur- och kulturarvet, fokus måste ligga på att integrera bevarandet av historiska urbana områden, förvaltningen och planeringsstrategierna i de lokala utvecklingsprocesserna och stadsplaneringen, såsom den samtida arkitekturen och utvecklingen av infrastrukturen, där

tillämpning av ett landskapsperspektiv skulle bidra till att bibehålla den urbana identiteten,

som också anser att principen om hållbar utveckling innefattar bevarandet av befintliga resurser, att ett aktivt skydd av det urbana kulturarvet och en hållbar förvaltning av detta är en nödvändig förutsättning för utveckling,

som erinrar om att det finns en samling normativa Unesco-dokument om bevarande av historiska områden, däribland konventioner, rekommendationer och charters¹, som alla fortsätter att gälla,

som emellertid konstaterar att villkoren under demografiska förändringsprocesser, liberalisering och decentralisering av globala marknader, men också massturism, marknadsexploatering av kulturarvet samt klimatförändringar, har förändrats och att städer är utsatta för ett förändringstryck och utmaningar som inte fanns vid tidpunkten för antagandet av den senaste Unesco-rekommendationen om historiska områden år 1976 (dvs. *rekommendationen om bevarande av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och deras roll i samtiden*),

¹Särskilt Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv från 1972, Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005, Unescos rekommendation om skyddande av landskaps och platsers skönhet och karaktär från 1962, Unescos rekommendation om bevarande av kulturegendom som hotas av allmänna eller enskilda arbetsföretag från 1968, Unescos rekommendation om nationellt skydd för kultur- och naturarv från 1972, Unescos rekommendation om bevarande av historiskt värdefulla miljöer och deras roll i samtiden från 1976, ICOMOS internationella charter för bevarande och restaurering av minnesmärken och områden av historiskt intresse (Venedig-chartern) från 1964, ICOMOS internationella charter för historiska trädgårdsanläggningar (Florens-chartern eller Florens-deklarationen) från 1982 och ICOMOS charter för bevarande av historiska städer och stadsmiljöer (Washington-chartern) från 1987, ICOMOS Xi'an-deklaration om bevarandet av historiska strukturer, platser och områden i sin omgivning från 2005 samt Wien-promemorian om världsarv och samtida arkitektur – att förvalta det historiska urbana landskapet från 2005.

som vidare konstaterar att begreppen kultur och kulturarv och synen på hur de förvaltas har utvecklats genom en kombination av lokala initiativ och internationella möten², vilket givit värdefull vägledning för principer och praktisk tillämpning världen över,

som önskar komplettera och utöka tillämpningen av de standarder och principer som har slagits fast i befintliga internationella instrument,

som har att ta ställning till förslaget om det historiska urbana landskapet som förhållningssätt till den urbana kulturmiljövården, i enlighet med punkt 8.1 på dagordningen för generalkonferensens 36:e möte,

som beslutade på sitt 35:e möte att denna fråga bör ges formen av en rekommendation till medlemsstaterna,

- 1.
2. Antar den 10 november 2011, denna rekommendation om det historiska urbana landskapet; Rekommenderar att medlemsstaterna antar lämplig rättslig institutionell ram och lämpliga åtgärder för att tillämpa de principer och normer som kommer till uttryck i denna rekommendation inom sina territorier;
3. Rekommenderar likaså att medlemsstaterna förmedlar denna rekommendation till lokala, nationella och regionala myndigheter samt institutioner, utförare eller organ och föreningar som arbetar med att trygga, bevara och förvalta historiska urbana områden och deras omgivning.

²Särskilt 1982 års världskonferens om kulturpolitik i Mexiko City, 1994 års konferens om autenticitet i Nara, toppmötet Världskommissionen för miljö och utveckling 1995, 1996 års Habitat II-konferens i Istanbul med antagande av agenda 21, Unescos mellanstatliga konferens om kulturpolitik för utveckling i Stockholm 1998, Världsbankens och Unescos gemensamma konferens 1998 om kultur i hållbar utveckling – investera i kultur och naturarv, 2005 års internationella konferens om världsarv och samtida arkitektur i Wien, ICOMOS generalassemblé 2005 om historiska minnesmärken och områden i sin omgivning i Xi'an och ICOMOS generalassemblé 2008 om platsens själ i Québec.

Inledning

1. Vår tid bevittnar historiens största omflyttning av människor. Nu bor mer än hälften av världens befolkning i urbana områden. De urbana områdena blir allt viktigare som tillväxtmotorer och som centra för innovation och kreativitet. De erbjuder arbetstillfällen och möjligheter till utbildning och tillgodoser människors föränderliga behov och ambitioner.
2. Snabb och okontrollerad urbanisering kan emellertid ofta resultera i social och geografisk splittring och i en drastisk försämring av stadsmiljön och den omgivande landsbygden. Detta kan i synnerhet bero på alltför tät bebyggelse, standardiserade och monotona byggnader, förlust av offentliga rum och faciliteter för ett välfungerande stadsliv och rekreation, bristfällig infrastruktur, tärande fattigdom, social isolering och en ökande risk för klimatrelaterade katastrofer.
3. Det urbana kulturarvet, såväl dess materiella som immateriella komponenter, är en grundläggande resurs för att förbättra livskvaliteten i urbana områden och för att främja ekonomisk utveckling och social sammanhållning i en föränderlig global miljö. Eftersom mänsklighetens framtid förutsätter en effektiv planering och förvaltning av resurser har kulturmiljövård blivit en strategi för att uppnå en hållbar balans mellan urban tillväxt och livskvalitet.
4. Under de senaste femtio åren har bevarandet av det urbana kulturarvet vuxit fram som en viktig aspekt i offentlig policy över hela världen. Det är en reaktion på behovet av att bevara gemensamma värden och att ta till vara det historiska arvet. Den fortlöpande övergången från att framför allt ha fokuserat på arkitektoniska minnesmärken till ett bredare erkännande av betydelsen av de sociala, kulturella och ekonomiska processerna i bevarandet av stadsmiljöns värden bör emellertid

kompletteras med en satsning på att anpassa befintlig policy och att skapa nya verktyg för att förverkliga denna vision.

5. Denna rekommendation behandlar behovet av att bättre integrera och utforma strategier för den urbana kulturvården som en del av de övergripande målen om hållbar utveckling, för att stödja offentliga och privata åtgärder som syftar till att bevara och förbättra människors livsmiljö. Ett landskapsperspektiv föreslås för att identifiera, bevara och förvalta historiska områden i deras bredare urbana kontexter, varvid hänsyn tas till det inbördes samspelet mellan den fysiska formen, den rumsliga organisationen och sambanden, naturelementen och landskapsrummet samt till de sociala, kulturella och ekonomiska värdena.
6. Detta perspektiv tar hänsyn till de politiska, styrnings- och förvaltningsmässiga aspekterna av stadsutvecklingsprocessen och berör en mängd olika aktörer, inbegripet lokala, nationella, regionala, internationella, offentliga och privata aktörer i stadsutvecklingen.
7. Denna rekommendation bygger på de fyra tidigare Unesco-rekommendationerna för bevarande av kultur- och naturarv och erkänner betydelsen och giltigheten i deras koncept och principer för kulturmiljövårdens utveckling och det praktiska arbetet. I tillägg till detta tar moderna kulturarvskonventioner och -dokument upp många olika dimensioner av kultur- och naturarvet och utgör grundvalarna för denna rekommendation.

I. Definition

8. Med det historiska urbana landskapet avses det urbana område som är resultatet av de historiska överlagringarna av kultur- och naturvärden och de fysiska uttrycken för dessa, som sträcker sig utöver begreppen "historisk stadskärna" [historic center]

eller "sammanhållen bebyggelsegrupp" [ensemble] och även omfattar den bredare urbana kontexten och områdets geografiska omgivning.

9. Denna bredare kontext innefattar framför allt platsens topografi, geomorfologi, hydrologi och naturelement, dess byggda miljö, både historisk och samtida, dess infrastruktur ovan och under jord, dess grönytor och parker, markanvändningsmönster och rumsliga organisation, upplevelse och förståelse av platsen och visuella samband samt alla andra delar av den urbana strukturen. Den innefattar även sociala och kulturella aktiviteter och värden, ekonomiska processer och de immateriella dimensionerna av kulturarvet som rör mångfald och identitet.
10. Definitionen utgör grundvalen för ett helhetsperspektiv och integrerat angreppssätt för att identifiera, bedöma, bevara och förvalta historiska urbana landskap inom en övergripande ram för hållbar utveckling.
11. Det historiska urbana landskapsperspektivet syftar till att bevara kvaliteten i människors miljö och att använda urbana platser på ett mer produktivt och hållbart sätt samtidigt som deras dynamiska karaktär slås fast, men även till att främja social och funktionell mångfald. Det förenar målsättningen att ta tillvara det urbana kulturarvet med målen för social och ekonomisk utveckling. Det har sin grund i ett balanserat och hållbart förhållande mellan stads- och naturmiljön, mellan dagens och framtida generationers behov och arvet från det förflutna.
12. Det historiska urbana landskapsperspektivet ser kulturell mångfald och kreativitet som en förutsättning för mänsklig, social och ekonomisk utveckling och ger ett verktyg för att hantera fysiska och sociala omvandlingar och för att säkerställa att dagens ingrepp anpassas på ett harmoniskt sätt till kulturarvet i en historisk miljö och utifrån den regionala kontexten.

13. Det historiska urbana landskapsperspektivet lär av lokalsamhällets traditioner och uppfattningar samtidigt som de nationella och internationella värdena upprätthålls.

II. Utmaningar och möjligheter för det historiska urbana landskapet

14. I Unescos rekommendationer erkänns de historiska miljöernas viktiga roll i det moderna samhället. De slår vidare fast att det finns ett antal särskilda hot mot bevarandet av historiska urbana miljöer och erbjuder allmänna principer, riktlinjer och vägledningar för att möta sådana utmaningar.
15. Det historiska urbana landskapsperspektivet återspeglar det faktum att både ämnesområdet urban kulturmiljövård och den praktiska tillämpningen har utvecklats betydligt under de senaste årtiondena, vilket gör det möjligt för beslutsfattare och andra att mer effektivt ta sig an nya utmaningar och möjligheter. Det historiska urbana landskapsperspektivet stödjer samhällen i deras strävan efter utveckling och anpassning samtidigt som de karaktärsdrag och värden som är förknippade med samhällenas historia, kollektiva minne och miljö bibehålls.
16. Under de senaste årtiondena, på grund av den kraftiga ökningen av stadsbefolkningen i världen, omfattningen och hastigheten i utvecklingen och den förändrade ekonomin, har stadssamhällena med sina historiska miljöer blivit centra och motorer för ekonomisk tillväxt i många delar av världen och fått en ny roll i det kulturella och sociala livet. Detta har även inneburit att de är utsatta för en rad nya påfrestningar, inbegripet:

URBANISERING OCH GLOBALISERING

17. Den urbana tillväxten omvandlar många historiska urbana områden i grunden. Globala processer har en långtgående inverkan på de värden som samhällena tillskriver urbana områden och deras omgivning samt på invånarnas och användarnas upplevelse av platsen och de reella förhållandena. Å ena sidan ger urbaniseringen ekonomiska, sociala och kulturella möjligheter som kan förbättra livskvaliteten och den traditionella karaktären i de urbana miljöerna, å andra sidan kan illa förvaltade förändringar av stadens täthet och tillväxt försvaga upplevelsen av platsen, sammanhanget i den urbana strukturen och samhällets identitet. Vissa historiska urbana områden förlorar sin funktionalitet, traditionella roll och befolkning. Det historiska urbana landskapsperspektivet kan vara till hjälp för att hantera och begränsa detta.

UTVECKLING

18. Många ekonomiska processer erbjuder möjligheter och medel att minska den urbana fattigdomen och främja den sociala och mänskliga utvecklingen. Den större tillgången på innovationer, såsom informationsteknik och hållbar planering, design och byggmetoder, kan förbättra urbana områden så att livskvaliteten ökar. Rätt hanterat i enlighet med det historiska urbana landskapsperspektivet blir nya funktioner som tjänster och turism viktiga ekonomiska initiativ som kan bidra till den allmänna välfärden och till att bibehålla historiska urbana områden och deras kulturarv, samtidigt som ekonomisk och social mångfald och bostadsfunktionen tryggas. Att inte ta till vara dessa möjligheter leder till icke hållbara städer som inte är livskraftiga, precis som ett införande på ett otillräckligt och olämpligt sätt resulterar i att kultur- och naturvärden förstörs och i oersättliga förluster för framtida generationer.

MILJÖ

19. Mänskliga bosättningar har i alla tider anpassats till klimat- och miljöförändringar, även sådana förändringar som beror på katastrofer. Dagens förändringar är emellertid så intensiva och sker i så snabb takt att det hotar våra komplexa urbana miljöer. Omsorg om miljön, särskilt vatten- och energiförbrukningen, kräver förhållningssätt och nya modeller för det urbana livet, vilka utgår från ekologiskt medvetna principer och praktiska tillämpningar som syftar till att stärka hållbarheten och den urbana livskvaliteten. I många av dessa initiativ bör emellertid natur- och kulturarvet integreras som resurser för hållbar utveckling.
20. Historiska urbana områden kan även förändras till följd av plötsliga katastrofer och väpnade konflikter. Dessa kan vara kortvariga men få långvariga konsekvenser. Det historiska urbana landskapsperspektivet kan vara till hjälp att hantera och begränsa sådana effekter.

III. Principer

21. Moderna bevarandepprinciper för urbana miljöer, som de kommer till uttryck i internationella rekommendationer och dokument, har lagt grunden för bevarandet av historiska urbana områden. Dagens och framtidens utmaningar kräver emellertid att en ny generation gemensamma principer utarbetas och införs, som identifierar och skyddar de historiska sammanhangen och balansen mellan kultur- och naturvärden i de urbana miljöerna.
22. Att ta tillvara det urbana kulturarvet bör vara en integrerad del i planeringen av generella principer och i det praktiska arbetet och även i det som hänförs till den bredare urbana

kontexten. Principerna bör erbjuda mekanismer för att balansera bevarande och hållbarhet på kort och lång sikt. Särskild vikt bör läggas på att harmoniskt anpassa nutida förändringar till den historiska urbana strukturen. De olika intressenterna har framför allt följande ansvar:

(a) Medlemsstaterna bör integrera bevarandestrategier för det urbana kulturarvet i nationella utvecklingsprogram och planer i enlighet med det historiska urbana landskapsperspektivet. Inom denna ram bör lokala myndigheter utarbeta stadsutvecklingsplaner som tar hänsyn till områdets värden, inbegripet landskapet och andra kulturhistoriska värden och de fysiska uttrycken för dessa.

(b) Offentliga och privata intressenter bör samarbeta bland annat genom partnerskap för att säkerställa att det historiska urbana landskapsperspektivet tillämpas framgångsrikt.

(c) Internationella organisationer som arbetar med hållbar utveckling bör integrera det historiska urbana landskapsperspektivet i sina strategier, planer och aktiviteter.

(d) Nationella och internationella frivilligorganisationer [non-governmental organization, NGO] bör delta i utvecklingen och spridningen av verktyg och goda exempel för införandet av det historiska urbana landskapsperspektivet.

23. Beslutsfattare på alla nivåer – lokala, regionala, nationella/federala – som är medvetna om sitt ansvar bör bidra till att precisera, utarbeta, införa och bedöma principerna för bevarande av det urbana kulturarvet. Dessa principer bör utgå från ett medborgarinflytande som innefattar alla intressenter och som samordnas från både institutionell och sektorsvis synpunkt.

IV. Verktyg

24. Att arbeta med det historiska urbana landskapsperspektivet förutsätter användning av många traditionella och nya verktyg som är anpassade till lokala förhållanden. Vissa av dessa verktyg, som behöver utvecklas som en del av den process som inbegriper de olika intressenterna, kan innefatta följande:

(a) **Verktyg för medborgarinflytande** bör involvera ett brett tvärsnitt av intressenter som får till uppgift att identifiera grundläggande värden i sina urbana områden, utveckla visioner som speglar mångfalden, sätta upp mål och enas om åtgärder för att säkerställa sitt kultur- och naturarv och främja en hållbar utveckling. Dessa verktyg, som utgör en integrerande del av dynamiken i stadens beslutsfattande, bör främja interkulturell dialog genom att ta lärdom av lokalsamhällets historia, traditioner, värden, behov och ambitioner och genom att ordna med medling och förhandling mellan motstridiga intressen.

(b) **Kunskaps- och planeringsverktyg** bör bidra till att skydda integriteten [fullständighet, helhet och sammanhang] och autenticiteten [äkthet, bevarandetillstånd] i de fysiska uttrycken för det urbana kulturarvet. De bör även möjliggöra ett erkännande av kulturell betydelse och mångfald samt kunna användas för att bevaka och hantera förändringar så att livskvaliteten och den urbana miljön kan förbättras. Dessa verktyg omfattar dokumentation och kartläggning av kultur- och naturhistoriska karaktärsdrag. Miljökonsekvensbedömningar av kulturarvet, sociala värden och miljöfrågor bör utnyttjas för att stödja och underlätta beslutsfattandet inom ramen för en hållbar utveckling.

(c) **Regelssystemen** bör återspegla lokala förhållanden och kan omfatta lagstiftning och andra styrmedel som syftar till att bevara och förvalta det urbana kulturarvets materiella och im-

materiella uttryck, inbegripet dess sociala, miljömässiga och kulturella värden. Traditionella system och sedvanesystem bör när det krävs erkännas och förstärkas.

(d) **Finansiella verktyg** bör syfta till att bygga upp kunskap och stödja innovativ tillväxtfrämjande utveckling, på traditionell grund. Utöver statliga medel och globala fonder från internationella organ bör finansiella verktyg användas för att främja privata investeringar på lokal nivå. Mikrokrediter och annan flexibel finansiering för att stödja lokal företagsamhet samt olika partnerskapsmodeller är också centrala för att göra det historiska urbana landskapsperspektivet finansiellt hållbart.

V. Kunskapsuppbyggnad, forskning, information och kommunikation

25. I kunskapsuppbyggnaden bör de viktigaste intressenterna ingå – lokalsamhället, beslutsfattare och yrkesverksamma och förvaltare – för att främja förståelsen av det historiska urbana landskapsperspektivet och dess implementering. Effektiv kunskapsuppbyggnad förutsätter ett aktivt samarbete mellan dessa huvudsakliga intressenter med syftet att anpassa implementeringen av denna rekommendation till regionala förhållanden för att definiera och finslipa lokala strategier och mål, handlingsplaner och program för resursanskaffning.
26. Forskningen bör rikta in sig på stadsmiljöns komplexa historiska sammanhang för att identifiera värden, förstå deras betydelse för lokalsamhället och ge en allsidig beskrivning av dem till besökare. Akademiska institutioner och andra forskningscentra bör uppmuntras att utveckla vetenskaplig forskning om olika aspekter av det som innefattas i det historiska urbana landskapsperspektivet och att samarbeta lokalt, nationellt, regionalt och internationellt. Det är nödvändigt att dokumentera tillståndet

i de urbana områdena och hur de utvecklas för att stödja utvärderingen av förändringsförslag och för att förbättra kompetensen och metoderna att skydda och förvalta dem.

27. Användningen av informations- och kommunikationsteknik bör uppmuntras för att dokumentera, förstå och presentera urbana områdens komplexa historiska sammanhang och vad dessa består i. Att samla in och analysera dessa data är en oundgänglig del av kunskapen om de urbana miljöerna. Det är särskilt viktigt att nå ut till unga och underrepresenterade grupper för att uppmuntra dem till delaktighet.

VI. Internationell samverkan

28. Medlemsstater och internationella mellanstatliga organisationer och frivilligorganisationer [non-governmental organization, NGO] bör främja medborgarnas förståelse för och medverkan i genomförandet av det historiska urbana landskapsperspektivet, genom att sprida goda exempel och lärdomar från olika delar av världen, i syfte att stärka nätverket för kunskapsutbyte och kunskapsuppbyggnad.
 29. Medlemsstaterna bör främja samverkan mellan lokala myndigheter i olika länder.
 30. Medlemsstaternas biståndsorgan, frivilligorganisationer [non-governmental organization, NGO] och stiftelser bör uppmuntras att utveckla metoder som inbegriper det historiska urbana landskapsperspektivet och till att samordna dessa med biståndsprogram och projekt riktade till urbana områden.
- 31.

Bilaga

Ordlista med definitioner

Historiskt värdefull miljö/stad

(hämtat från 1976 års Unesco-rekommendation)

Med *kulturhistoriskt och arkitektoniskt värdefulla miljöer* (även den folkliga byggnadskonsten) avses alla bebyggelsegrupper, anläggningar och öppna platser, innefattande arkeologiska och paleontologiska lämningar, som bildar mänsklig bosättning i stadsbygd och landsbygd, vars sammanhang och värde är erkända från arkeologisk, arkitektonisk, förhistorisk, historisk, estetisk eller sociokulturell synpunkt. Bland dessa "miljöer", som kan skifta starkt till sin beskaffenhet, kan särskilt följande kategorier urskiljas: fornlämningsområden, historiska städer, äldre stadsdelar, tätorter och byar samt sammanhållna arkitektoniska miljöer eller andra minnesmärken, underförstått att dessa senare som regel är väl bevarade i oförändrat skick.

Historisk stadsmiljö

(hämtat från ICOMOS Washington-charter)

Historiska stadsmiljöer, stora som små, innefattar städer, tätorter och historiska stadskärnor eller stadsdelar, med deras omgivning av natur och prägel av människans verksamhet. Utöver sin funktion som historiska dokument är de uttryck för stadskulturens traditionella värden.

Urbant kulturarv

(hämtat från SUIT, Europeiska unionen)

Det urbana kulturarvet inrymmer tre huvudkategorier:

-
- Minnesmärken av exceptionellt kulturellt värde,
- Äldre element som inte har exceptionellt egenvärde, men som utgör en sammanhållen helhet av viss storlek, Nya urbana element att beakta (exempelvis):
 - Den urbana bebyggelsestrukturen.
 - De öppna stadsrummen: gator, allmänna platser.
 - Den urbana infrastrukturen: fysiska nätverk och anläggningar.

Urban kulturmiljövård

Den urbana kulturmiljövården är inte begränsad till skydd av enskilda byggnader. Den ser arkitektoniska verk som endast ett element i den övergripande stadsbilden, vilket gör den till en komplex och mångfasetterad disciplin. Den urbana kulturmiljövården är således per definition synnerligen central för stadsplaneringen.

Byggd miljö

Med byggd miljö avses resurser skapade av människan (i motsats till naturresurser) och infrastruktur som har utformats till stöd för mänsklig verksamhet, till exempel byggnader, vägar, parker och andra faciliteter för ett väl fungerande stadsliv och rekreation.

Landskapsperspektiv

(hämtat från IUCN och WWF)

Landskapsperspektivet är en ram för att fatta beslut om bevarande på

landskapsnivå. Landskapsperspektivet hjälper till att besluta om lämpligheten av vissa ingrepp (till exempel en ny väg eller plantering) och underlättar vid planering, förhandling och genomförande av aktiviteter i hela landskapet.

Det historiska urbana landskapet

(Se definitionen i punkt 9)

Omgivning

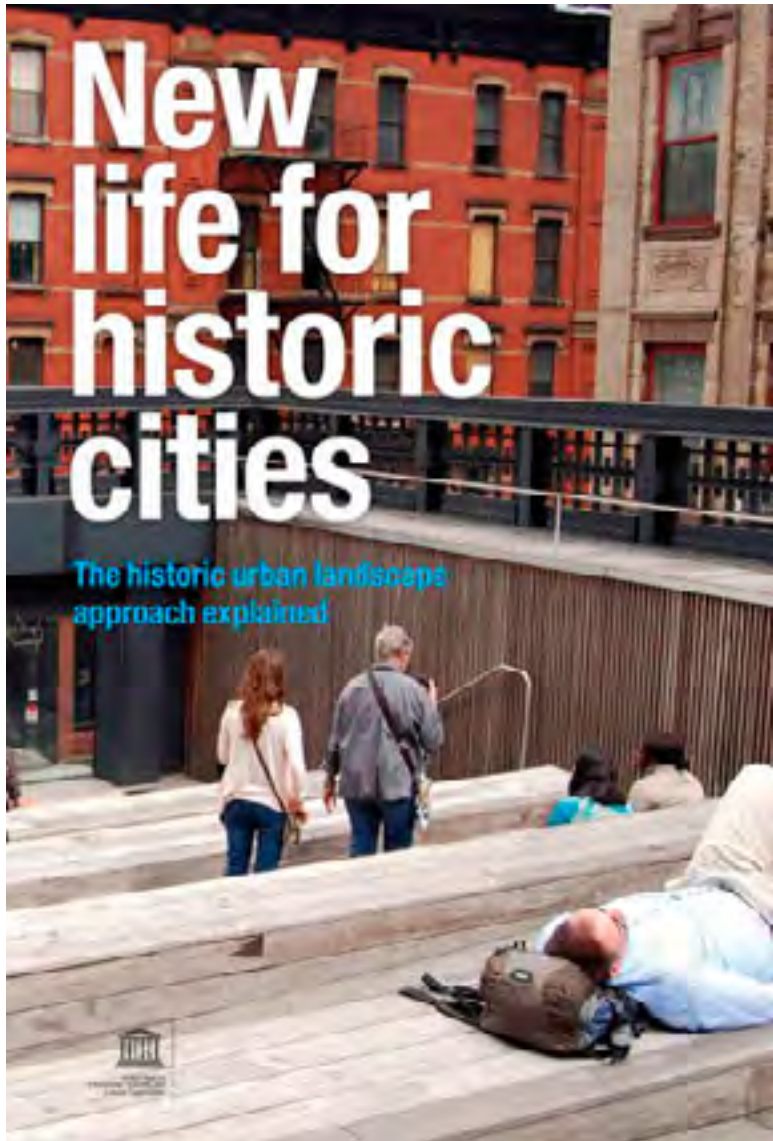
(hämtat från ICOMOS Xi'an-deklaration)

Med byggnadens, platsens eller områdets omgivning avses den omedelbara eller nära anslutande miljö som är en del av, eller bidrar till, dess betydelse och särprägel.

Kulturell betydelse

(hämtat från Australiska ICOMOS Burra-charter)

Med kulturell betydelse avses estetiskt, historiskt, vetenskapligt, socialt eller andligt värde för tidigare, nuvarande eller framtida generationer. Den kulturella betydelsen tar form i själva platsen, dess byggnadsverk, omgivning, användning, associationer, vad den berättar, förflutna, relaterade platser och relaterade objekt. Platser kan ha en mängd olika värden för olika personer eller grupper.

Ladda ner broschyren “New life for historic cities” från 2013 på:
<http://whc.unesco.org/en/news/1026/>

